

**Джерелознавчі
та біографічні
студії**

Матвій Миколайович Маврогордато – громадський діяч, благодійник та меценат

На значній джерельній базі, зокрема архівних документах з одеських та петербурзьких сховищ, реконструюються життєвий шлях та активна діяльність яскравої особистості – Матвія Миколайовича Маврогордато. Він походив із впливового одеського купецького роду грецького походження, представники якого накопичили значні багатства на торгівлі східноукраїнською пшеницею, а також були власниками банків, фабрик, величезних маєтків та фешенебельних міських будинків. Матвій Маврогордато уславився як відомий благодійник та меценат, член багатьох філантропічних товариств. Він жертвував значні кошти на підтримку освіти, культури, церкви та соціальні проекти.

Ключові слова: Хіос, Одеса, Маврогордато, Родоканакі, купець, гільдія, торговельний дім, почесний громадянин, благодійництво.

Бурхливий економічний розвиток портів Черноморсько-Азовського регіону Російської імперії, особливо Одеси, вабив сюди купців зі всього світу. Греки не були виключенням. Так, на 1866 р. із двадцяти комерційних фірм, що контролювали торгівлю південноукраїнською пшеницею, десять було засновано греками. Однією з найвпливовіших та найзаможніших купецьких родин Одеси були Маврогордато. Представники цього роду, що походив з егейського острова Хіос, уславилися не тільки як успішні комерсанти та підприємці, але й як відомі громадські діячі, благодійники та меценати. Серед них чи не найяскравішою постаттю був Матвій Миколайович Маврогордато.

Батько нашого героя – Микола Матвійович Маврогордато – народився 1830 р. в Константинополі, у родині Матвія Миколайовича Маврогордато (1790, Хіос – 7 лютого 1850, Трієст) та Віри Панделіївни Родоканакі (4 березня 1804, Хіос – 2 березня 1833, Константинополь) [23, р. 87]. Ще в юнацькому віці він оселився в Російській імперії, де вже облаштувалися його чисельні родичі. Спираючись на їхню допомогу, Микола розпочав свою підприємницьку кар'єру в Одесі. 18 січня 1861 р. в одеській грецькій Свято-Троїцькій церкві він вінчався з Аріадною Федорівною Родоканакі, дочкою Федора Павловича Родоканакі (1799, Хіос – 24 лютого 1882, Одеса), власника торговельного дому, широко відомого за межами Одеси. Треба відзначити, що молодята були неодноразово пов'язані між собою спорідненням та посвояченням. Це було

традиційно для грецьких купецьких родин, особливо вихідців з острова Хіос. Свідками при вінчанні були одеський купець Костянтин Маріно й комерції радник Федір Родоканакі, батько нареченої [20, с. 122–123]. Цей шлюб визначив подальшу долю Миколи Матвійовича: він став одним із засновників страхової суднової компанії «Чорне море», яку очолював Ф.П. Родоканакі, а згодом – співвласником і всієї родоканаківської торгово-фінансової імперії. Микола Матвійович користувався великою довірою тестя, проявивши себе досвідченим і

Хіосський аристократ.
Худ. Ф. Арістеїс. 1936 р.

талановитим комерсантом та порядною людиною. Так, згідно із заповітом власника торговельного дому від 15 вересня 1872 р. одним із можливих душоприказників призначався Микола Матвійович Маврогордато. Після смерті Федора Родоканакі 1882 р. Микола Матвійович спільно з Периклом Федоровичем керував банком, заснованим тестем. Слід зазначити, що левову частку майна Ф.П. Родоканакі успадкував його єдиний син Перикл, а трьом дочкам – Іфігенії Агеласто, Аріадні Маврогордато та Марії Родоканакі – було виділено значні грошові суми. Наприклад, Аріадні – 275 тисяч рублів [21, с. 153–166; 8, арк. 1–4]. Це – величезні гроші, на які можна було купити маєток чи кілька будинків. Але Микола Матвійович був і сам вдалим підприємцем, з 1882 р. – одеським 1-ї гільдії купцем і знаходився в ній безперервно 12 років, до самої смерті, справно сплачуючи відповідні купецькі повинності [14, л. 8].

Уславився Микола Матвійович і в громадському житті: разом з Григорієм Григоровичем Маразлі, відомим одеським громадським діячем та благодійником, та деякими іншими впливовими греками міста він був одним із засновників Одеського грецького благодійного товариства [9, арк. 6], а також одним із засновників тимчасового притулку для покинутих дітей [1]. Родина

Маврогордато сприяла й розвитку грязелікування в Одесі, на знаменитому Куяльницькому (Андріївському) лимані. Їхнім коштом було споруджено лікарню [3, арк. 1–3, 9], а 1897 р. – барак на 28 осіб для безкоштовного лікування бідних [2].

Грецький підданий Микола Матвійович Маврогордато помер в Одесі 27 травня 1893 р. у віці 63-х років від вади серця, а похований 29 травня на Старому кладовищі [6, арк. 79 зв. – 80]. Його дружина Аріадна Федорівна народилася в Одесі в 1842 р. і померла 1 лютого 1900 р. у Відні у віці 59-и років від запалення дихальних органів. Тіло її було перевезене до Одеси й упокоїлося 16 травня 1900 р. на Старому міському кладовищі [7, арк. 58 зв. – 59].

У Миколи Матвійовича й Аріадни Федорівни Маврогордато було два сини – Матвій і Федір і дочка Віра (Вероніка).

Дочка народилася 6 листопада 1864 р. в Одесі та була охрещена в одеській грецькій Свято-Троїцькій церкві 20 грудня того ж року. Хрещеними батьками новонародженої стали дядько Перикл Федорович Родоканакі та тітка Марія Федорівна Родоканакі, уроджена Родоканакі, дружина Мануїла Павловича Родоканакі [20, с. 122–123]. Віра вийшла заміж за Георгія Олександровича Маврокордато, свого далекого родича, котрий належав до молдавської гілки князів Маврокордато.

Одеса. Грецька Свято-Троїцька церква. З гравюри В.В. Вахренова. Початок 1870-х рр.

Молодший із синів Миколи Матвійовича та Аріадни Федорівни Маврогордато Федір народився 28 листопада 1863 р. в Одесі й був охрещений в одеській грецькій Свято-Троїцькій церкві 26 лютого 1864 р. Хрещеними батьками хлопчика були його дядько Перикл Федорович Родоканакі й бабуся Орієтта Фомівна Родоканакі, а за їх відсутності обряд виконали брат новонародженого Матвій Миколайович Маврогордато та рідна тітка Миколи Матвійовича Франко Миколаївна Родоканакі, уроджена Маврогордато, удова австрійського підданого Івана Матвійовича Родоканакі [20, с. 122–123]. Федір Миколайович народився слабкою дитиною, із часом у нього розвинулися сухоти, і, незважаючи на всі зусилля батьків, постійне лікування на кращих курортах світу, він помер від туберкульозу 26 серпня 1882 р. у віці 19-и років на австрійському курорті Феслау. Поховали Федора Миколайовича в Одесі 8 вересня 1882 р. [5, арк. 102 зв. – 103].

Матвій Миколайович, старший син подружжя Маврогордато, відомий в Одесі як громадський діяч і щедрий благодійник. Він народився 11 червня 1862 р. в Одесі, а 13 серпня того ж року був охрещений в одеській грецькій Свято-Троїцькій церкві священиком Миколаєм Ненно та дияконом Прокопієм Павліді. Хрещеними батьками дитини стали дідусь – комерційний радник Федір Павлович Родоканакі та тітка новонародженого Іфігенія Федорівна Агеласто, уроджена Родоканакі, дружина французького підданого Панделія Михайловича Агеласто [14, арк. 10].

Матвій Миколайович здобув домашню освіту й виховання. Кар'єру він почав компаньйоном у торговельному домі свого дідуся «Ф.П. Родоканакі» під наглядом батька Миколи Матвійовича [13, арк. 4 об.]. Разом із батьком перебував у 1-й гільдії купецтва м. Одеси з 1889 р., а після смерті Миколи Маврогордато самостійно ще майже 18 років, аж до січня 1912 р. [14, арк. 6–7 об.]. Матвій був душоприказником свого дядька Перикла Федоровича Родоканакі та після його смерті здійснював ліквідацію торгово-фінансової імперії Родоканакі [21, с. 164; 8, арк. 7 зв.]. Згодом Матвій узагалі відійшов від комерційної діяльності, жив на відсотки від банківських внесків, доходи від маєтків і оренди прибуткових будин-

ків. Уже 1889 р. він у документах визначений як «*gantier, grand proprietaire*» – рантьє, великий власник [15, арк. 5]. М.М. Маврогордато був членом Одеського облікового банку, який очолював відомий одеський комерсант хіосець Степан Іванович Раллі [16, арк. 135]. Імовірно, Матвій Миколайович був одним із його співвласників. Крім того, 1897 р. він заявив себе власником такого нерухомого майна: чотири кам'яні будинки в Одесі, 2315 десятин землі в Бельцькому повіті Бессарабської губернії й 2520 десятин землі в Гайсинському повіті Подільської губернії. При цьому потрібно відзначити, що тільки невелика частина земель в Поділлі була придбана самим Матвієм Миколайовичем, а все інше він успадковував від батьків [13, арк. 6]. Серед будинків в Одесі Матвію Маврогордато належали багатопверхові й фешенебельні будинки по Казарменому провулку, 8, на розі вулиць Грецької, 21 і Рішельєвської, 10* та вулиці Грецькій, 25 [19, арк. 255]. Останній будинок добре відомий одеситам. 1905 р. Матвій Миколайович купив у одеського багатія Менделевича будинок під знесення й за проектом архітектора Ю.М. Дмитренка збудував цей чудовий багатопверховий архітектурний витвір, прикрашений ліпленням і балконами. Будівництво коштувало близько мільйона рублів. Саме сюди, на Грецьку, 25, переїхав жити Матвій Миколайович із батьківського будинку по Казарменому провулку, 8 [13, арк. 5 зв.; 14, арк. 2]. У споруді містилися: магазин електричної арматури Р. Гейма, торговельний дім «Штраус і К^о», представництва ризької меблевої фірми «Лютер», кондитерської фірми «Жорж Борман», тютюнової фірми Товариство «Асмолов і К^о», відділення «Товариства чайної торгівлі "Брати К. і С. Попови"» та інші комерційні підприємства [17; 18, с. 117–118].

Відійшовши від економічної діяльності, Матвій Миколайович обрав державну службу. 18 червня 1889 р. імператорським указом його було призначено другим почесним попечителем Рішельєвської гімназії на три роки. Із 27 січня 1890 р. по 30 березня 1892 р. М.М. Маврогордато був почесним доглядачем із господарської частини при Одеській духовній семінарії. Із 7 лютого 1891 р. по 25 вересня 1897 р. – почесним членом Харківського губернського попечительства дитячих притулків. 18 вересня 1892 р.

* Цей будинок споруджено 1900 р. також за проектом архітектора Ю.М. Дмитренка [18, с. 95–96].

Одеса. Церква святих Миколая та Аріадни.
З листівки початку ХХ ст.

Одеса. Будинок Матвія Миколайовича Маврогородато
по вул. Грецька, 25. Фото. 2004 р.

імператорським наказом по Міністерству народної освіти Матвій Миколайович затверджений на посаді почесного попечителя Рішельєвської гімназії на три роки, а з 10 листопада 1895 р. – знов другим опікуном тієї ж гімназії. 27 грудня 1900 р. М.М. Маврогородато за власним бажанням звільнений від служби та за вищезазначеними посадами приписаний до чиновників 5-го класу [13, арк. 6–6 зв.].

За свою діяльність Матвій Миколайович був нагороджений срібною медаллю на олександрівській стрічці в пам'ять царювання імператора Олександра III [13, арк. 6].

Матвій Маврогородато був активним членом благодійних і філантропічних товариств, жертвував значні кошти на їхню діяльність. Він був членом Ради Одеського відділення Опікунства імператриці Марії Олександрівни про сліпих, членом Правління Одеського грецького благодійного товариства, членом Товариства допомоги бідним м. Одеси [16, арк. 291–221, 235, 266–267].

Обіймаючи посаду попечителя Рішельєвської гімназії, Матвій Миколайович у 1889–1891 рр. щорічно жертвував на користь пансіону гімназії по 1000 рублів, а 1892 р. – 1100 рублів, 1893 р. – 1500 рублів, у 1894–1900 рр. – по 1000 рублів щорічно, що склало разом 12 тисяч 600 рублів. На потреби Одеської духовної семінарії він пожертвував 500 рублів, а в Харківському дитячому притулку заснував стипендію свого імені для вихованок, на що зробив внесок у розмірі

780 рублів. 1898 р. М. Маврогородато пожертвував 600 рублів на закупівлю палива для училища сліпих, заснованого Одеським відділенням Опікунства імператриці Марії Олександрівни про сліпих [13, арк. 6 зв.].

У травні 1896 р. Матвій Миколайович разом із одеським 2-ї гільдії купцем Стельяном Панайотовичем Тріархі узяв на себе витрати з перебудови двоповерхового будинку, що належав Одеському грецькому благодійному товариству й розташовувався на Мало-Фонтанній дорозі. Договір про будівельні роботи, підписаний між М.М. Маврогородато і С.П. Тріархі, з одного боку, і підрядчиком Іваном Петровичем Олів'є, з іншого, передбачав використання якісних матеріалів при облаштуванні майбутньої богадільні. Загальний кошторис, що включав вартість матеріалів і роботи, склав 7 тисяч 100 рублів. Договором передбачалося прийняття богадільні замовниками наприкінці липня того ж року [11, арк. 33–34 зв.].

Як людина небайдужа в питаннях віри, Матвій Миколайович робив чимало для підтримки православної церкви. У січні 1898 р. «в пам'ять священної коронації їх імператорської величності» Миколи II й дружини його Олександри Федорівни він пожертвував 1000 рублів на виготовлення іконостаса для Свято-Успенської церкви с. Серебрик Гайсинського повіту Подільської губернії [13, арк. 6 зв.]. 30 червня 1900 р. Матвій Маврогородато одержав дозвіл від Херсонської

духовної консисторії на спорудження власним коштом домової церкви в ім'я святителя Миколая Мерлікійського Чудотворця і святої мучениці Аріадни, небесних покровителів його батьків. Вона будувалася на ділянці землі, що належала богадільні Одеського грецького благодійного товариства та знаходилась у кінці Удільного провулка, на Мало-Фонтанній дорозі. У храмі було дозволено влаштувати сімейний склеп і перенести прах родичів, похованих на Старому міському кладовищі [10, арк. 141; 13, л. 11 об.]. Церква була побудована за проектом Ю.М. Дмитренка та була п'ятибанною, витонченою, багато прикрашеною та гарно орнаментованою будівлею. Внутрішнє вбрання храму також вирізнялося розкішшю та вишуканістю інтер'єру – білий іконостас, мозаїчний скляний купол, великі готичні вікна, оригінальні люстри, неповторна гра світла. Будівництво церкви коштувало 80 тисяч рублів. Ще 7 тисяч Матвій Миколайович пожертвував на її утримання [22, с. 2; 18, с. 100–103]. У серпні 1902 р. церкву святих Миколая й Аріадни було побудовано, освячено і внесено на баланс Одеського грецького благодійного товариства [12, арк. 1–4]. За радянських часів її було закрито, поховання сплюндровано. 1991 р. храм повернуто віруючим та освячено на честь святого праведника Іоанна Кронштадтського.

15 листопада 1889 р. Матвій Миколайович Маврогордато прийняв підданство Російської імперії [15, арк. 5; 14, арк. 9; 13, арк. 1, 4]. А 16 лютого 1900 р. патріарх єрусалимський Никодим звернувся на ім'я вдової імператриці Марії Федорівни, матері царюючого імператора Миколи II, із проханням про надання М.М. Маврогордато дворянської гідності Російської імперії [15, арк. 2–3 об.]. Лист патріарха був переданий в Канцелярію прохань його імператорської величності, де й винесений вердикт про необхідність клопотання з боку самого Матвія Миколайовича [15, арк. 1, 8–8 зв.].

1903 р. Матвій Маврогордато спрямував документи до Департаменту Герольдії Урядового Сенату з проханням визнати його в російському спадковому дворянстві, аргументуючи свої претензії давністю роду: «Род, к которому я принадлежу, происходит из Черногории*, и две ветви этого рода вступили в минувшем столетии в

российское подданство и за ними признан княжеский титул» [13, арк. 4]. Як підтвердження свого старовинного аристократичного походження прохач додав грамоти, видані вселенськими константинопольськими патріархами Анфимом від 28 серпня 1896 р. й Костянтином від 14 серпня 1897 р. Підписи обох патріархів були засвідчені в Генеральному консульстві Російської імперії в Константинополі. У грамотах підкреслювалось, що рід Маврогордато або Маврокордато, «две ветви одного и того же фамильного древа», дворянський і знаменитий, відзначився багатьма значними послугами, наданими ним Православній східній церкві [13, арк. 4–4 зв., 10–11]. Урядовий Сенат розглянув справу Маврогордато, ухвалив залишити її без наслідків, оскільки «иностранны, присягнувши на подданство России и просящие о причислении в российское дворянство по дипломам от чужих государей им данным, производятся в российское дворянство не иначе, как по заслугам, оказанным российскому государю и государству, или по достижении чинов, присваивающих сие звание коренным жителям, по порядку службы, а вне этого общего порядка... дворянское достоинство в России может быть приобретено лишь по особой монаршей милости, по непосредственному его императорского величества соизволению. ... Проситель принадлежит к купеческому сословию, на действительной государственной службе не состоял и не имеет чина, присваивающего ему потомственное дворянство...» [13, арк. 14–15].

27 вересня 1911 р. Матвій Миколайович надіслав до Департаменту Герольдії Урядового Сенату прохання про зарахування його до стану спадкових почесних громадян Російської імперії та виготовлення диплома, що засвідчує цей статус [14, арк. 6–7]. До документів додавалося свідоцтво з Одеської купецької управи Міністерства торгівлі й промисловості, в якому наголошувалося на заслугах М.М. Маврогордато в галузі торгівлі та промисловості [14, арк. 8]. 11 грудня 1911 р. було ухвалене позитивне рішення Сенату. 23 січня 1912 р. грамота на спадкове почесне громадянство, після сплати прохачем державного мита в 600 рублів за присвоєння звання почесного громадянина й 25 рублів за

* Дивує, що Матвій Миколайович саме Черногорію називає прабатьківщиною князів Маврокордато. Жодна гілка Маврокордато, яка облаштувалася в Російській імперії, не була пов'язана з цією балканською країною.

виготовлення диплома, була надіслана з Санкт-Петербурга до канцелярії одеського градоначальника для вручення Матвію Миколайовичу [14, арк. 2–5].

Разом із чоловіком до стану спадкових почесних громадян була долучена й Олександра Тимофіївна Маврогордато, котра знаходилася з ним в одному становому купецькому свідоцтві [14, арк. 8].

З Олександрою Тимофіївною Марковою, київською купчихою, «дівцею 34-х років», 41-річний Матвій Миколайович повинчався 19 жовтня 1903 р. у Варваринській церкві с. Корбула Сорокського повіту. Свідками вінчання були титулярний радник Олексій Федорович Назаренко, колезький секретар Микола Семенович Якимчук і вчитель Іван Гаврилович Зелінський [14, арк. 11].

Помер Матвій Миколайович Маврогордато 28 червня 1912 р. в Одесі й був похований у родовій усипальні при церкві святих Миколая та Аріадни. 7/20 липня 1918 р. Олександра Тимофіївна Маврогордато в пам'ять свого покійного чоловіка Матвія Миколайовича запропонувала прийняти від неї в дар місту 100 тисяч рублів на спорудження сирітського землеробського притулку. Гроші передбачалося вносити на рахунок попечительської ради притулку в Одеську контору Державного банку таким чином: 1918 р. – 40 тисяч на заготівлю будматеріалів, у січні 1919 р. – 35 тисяч на будівництво й облаштування притулку, а в січні 1920 р. – 25 тисяч як недоторканий капітал притулку [4, арк. 1–2 зв.]. На жаль, задум О.Т. Маврогордато не був реалізований унаслідок соціальних потрясінь, що знищили Російську імперію.

Джерела та література

1. Державний архів Одеської області, ф. 2. Канцелярія Одеського градоначальника, оп. 1, спр. 653. Об устроїстве временного приюта для подкидышей. 1864–1869.

2. Державний архів Одеської області, ф. 4. Одеська міська дума, оп. 1, спр. 579. Об устроїстве на Куяльницком лимане барака на 28 человек на средства, пожертвованные Н.М. Маврокордато. 1897 (втрачена).

3. Державний архів Одеської області, ф. 16. Одеська міська управа, оп. 79, спр. 83. Об устроїстве на средства тайного советника Г.Г. Маразли здания для немущих больных на Куяльницком лимане. 1904.

4. Державний архів Одеської області, ф. 16. Одеська міська управа, оп. 123, спр. 1457. О принятии пожертвования в сто тысяч руб. от А.П. Маврогордато на постройку земледельческого сиротского приюта. 1918.

5. Державний архів Одеської області, ф. 37. Херсонська духовна консисторія, оп. 12, спр. 63. Метрическая книга Одесской Греческой Свято-Троицкой церкви. 1882.

6. Державний архів Одеської області, ф. 37. Херсонська духовна консисторія, оп. 13, спр. 238. Метрическая книга Одесской Греческой Свято-Троицкой церкви. 1893.

7. Державний архів Одеської області, ф. 37. Херсонська духовна консисторія, оп. 13, спр. 467. Метрическая книга Одесской Греческой Свято-Троицкой церкви. 1900.

8. Державний архів Одеської області, ф. 188. Родинний фонд Родоканакі-Юр'євичів, оп. 1, спр. 4.

Документи по духовному завшанню Федора Родоканакі. 5 марта 1882 – 7 февраля 1908.

9. Державний архів Одеської області, ф. 765. Одеське грецьке благодійне товариство, оп. 1, спр. 3. Переписка с одесским градоначальником, учебным округом и другими об учреждении в Одессе Греческого благотворительного общества. 1871–1888.

10. Державний архів Одеської області, ф. 765. Одеське грецьке благодійне товариство, оп. 1, спр. 7. Списки греческо-подданных и других лиц, получивших денежную помощь от Общества и переписка о пожертвованиях, об оказании материальной помощи нуждающимся, и по другим вопросам. 1892–1900.

11. Державний архів Одеської області, ф. 765. Одеське грецьке благодійне товариство, оп. 1, спр. 9. Счета и чертеж на постройку дома общества. 1896–1916.

12. Державний архів Одеської області, ф. 765. Одеське грецьке благодійне товариство, оп. 1, спр. 13. Отчет Греческого благотворительного общества с 1 января по 31 декабря.

13. Российский государственный исторический архив, ф. 1343. Правительствующий Сенат. Департамент Герольдии, оп. 36, д. 14817. Дело о признании в потомственном дворянстве одесского 1-й гильдии купца Матвея Маврогордато. 1897–1903.

14. Российский государственный исторический архив, ф. 1343. Правительствующий Сенат. Департамент Герольдии, оп. 40, д. 31066. Дело о почетном гражданстве Матвея Маврогордато. 1911–1912.

15. Российский государственный исторический архив, ф. 1412. Канцелярия его императорского ве-

личества по принятию прошений, на высочайшее имя приносимых, оп. 12, д. 11. Маврогордато Матвей, помещик, бывший греческий подданный. О возведении его в дворянское достоинство. 1900.

16. Адрес-календарь Одесского градоначальства на 1901 г. [Текст]. – Одесса: Типография штаба Одесского округа, 1900. – XVI, 348, 195, 78 л.

17. Александров Р. «Санатория для головы» / Р. Александров [Электронный ресурс] // Пассаж. – 2002. – Режим доступа: http://www.odessapassage.com/passage/magazine_details.aspx?lang=rus&id=35770. – Назва з екрану (24.02.2007).

18. Богданович О. Жизнь архитектора Дмитренко (1858–1918) [Текст] / Ольга Богданович. – Одесса: Астропринт, 2011. – 159 с.

19. Вся Одесса. Справочная и адресная книга всей Одессы с отделом Одесский уезд на 1914 г. [Текст]. – Одесса: Одесские новости, 1914. – 1412 с.

20. Греки Одессы Именной указатель по метрическим книгам Одесской Греческой Свято-Троицкой церкви [Текст] / Авторы-сост.: Л.Г. Белоусова, Т.Е. Волкова, Г.Л. Малинова, В.В. Харковенко. – Одесса: ПП «Фонтосинтетика», 2004. – Ч. III: 1853–1874. – 242 с.

21. Терентьева Н.А. Одесские купцы Родоканак [Текст] / Наталия Терентьева // Подвижники й меценати. Грецькі підприємці та громадські діячі в Україні XVII–XIX ст. – К.: Інститут історії України НАН України, 2001. – С. 153–166.

22. Освящение церкви при греческой богадельне [Текст] // Одесские новости. – 1902, 12 августа. – С. 2.

23. Argenti P. Libro d'oro de la noblesse de Chio: 2 vol. [Text] / Philip Argenti. – London: Oxford university press, 1955. – V. 2. – P. 79–99.

Валерий Томазов

Матвей Николаевич Маврогордато – общественный деятель, благотворитель и меценат

На значительной источниковой базе, в том числе архивных документах из одесских и петербургских хранилищ, реконструируются жизненный путь и активная деятельность яркой личности – благотворителя, мецената Матвея Николаевича Маврогордато. Он происходил из влиятельного одесского купеческого рода греческого происхождения, представители которого накопили значительные богатства на торговле южноукраинской пшеницей, а также были владельцами банков, фабрик, огромных имений и фешенебельных городских домов. Матвей Маврогордато прославился как известный благотворитель и меценат, член многих филантропических обществ. Он жертвовал значительные денежные суммы на поддержку образования, культуры, церкви и социальные проекты.

Ключевые слова: Хиос, Одесса, Маврогордато, Родоканак, купец, гильдия, торговый дом, почетный гражданин, благотворительность.

Valerii Tomazov

Matvii Mykolaiovych Mavrogordato – public figure, benefactor and maecenas

On a significant source base, including archival documents from the Odessian and St. Peterburg's depositories, reconstructed the career and vigorous activity of a bright personality – benefactor and maecenas Greek by birth Matvii Mykolaiovych Mavrogordato.

He was a member of an influential Odessian merchant family, whose representatives have accumulated great wealth by trading of South-Ukrainian wheat and also they were the owners of the banks, factories, vast estates and luxury town homes.

Matvii Mavrogordato earned fame as a famous benefactor and maecenas, as a member of many philanthropic societies. He donated large money amounts to support the education, culture, churches and social projects.

Key words: Chios, Odessa, Mavrogordato, Rodokanaki, merchant, guild, trading house, honorary citizen, charity.